

Jak dále rozvíjet transformované sociální služby pro osoby s vysokou mírou podpory?

Jak jsme uvedli v říjnovém čísle Sociálních služeb Ministerstvo práce a sociálních věcí připravuje v rámci svého projektu Rozvoj systému sociálních služeb s reg. č. CZ.03.2.63/0.0/0.0/15_017/0003739, hrazeného z prostředků Evropského sociálního fondu prostřednictvím Operačního programu Zaměstnanost a státního rozpočtu ČR, doporučený postup k transformaci a deinstitucionalizaci ústavních služeb pro osoby s vysokou mírou podpory. V rámci přípravy na tvorbu doporučeného postupu proběhly rozsáhlejší rozhovory se zástupci jedenácti poskytovatelů, kteří úspěšně prošli procesem transformace. Poskytovatelé byli v rozhovoru mj. dotazováni, jaké jsou jejich představy o dalším rozvoji transformované sociální služby, a to právě pro cílovou skupinu osob s vysokou mírou podpory.

Rozvojové výzvy pro transformované pobytové služby, jak o nich poskytovatelé v rozhovorech hovořili, lze spatřovat v několika oblastech. Významná část těchto rozvojových cílů se vztahuje k **důslednému naplňování záměrů transformace a deinstitucionalizace** (naplňování znaků a vodítek transformace a deinstitucionalizace). Poskytovatelé sdělovali, že nadále usilují o eliminaci ústavních prvků poskytování služby (např. *proměnu představ o prospěšnosti tzv. komplexní péče, nebo upevňování vědomí, že zaměstnanec, když přichází do domácnosti klienta, je v roli návštěvy* atp.). Trvalou výzvou je podle poskytovatelů *vytváření podmínek a příležitostí pro rozvoj vztahů klienta s rodinou a s osobami z místní komunity*. Jiná důležitá oblast, ve které poskytovatelé spatřují cíle pro další rozvíjení své transformované sociální služby, je uzpůsobování služby aktuálním potřebám klientů. Realitou je, že klientům transformovaných sociálních služeb se s věkem mění zdravotní stav. Poskytovatelé proto přirozeně proměňují způsoby a rozsah poskytování služby. Často také rozšiřují spektrum podpory, kterou zajišťují či uživatelům zprostředkovávají (*od sociálně terapeutických dílen až k hospicové péči*). Zhoršený zdravotní stav klientů vyžaduje zajistit více soukromí, klidnější a dostupnější prostředí, více individuálního přístupu a kontaktu. Nejde ale jen o zhoršený zdravotní stav klientů. Přirozené potřeby klientů, na které je zapotřebí reagovat, se proměňují i s jejich emancipací

a uskutečňováním běžného způsobu života. Řada transformovaných pobytových sociálních služeb spatřuje své rozvojové cíle také v tom, že bude **reagovat na aktuální poptávku a požadavky od místní komunity či regionu**. Proto některé služby již rozšířily nebo rozšiřují svou cílovou skupinu, aby vyšly vstříc právě potřebám a požadavkům osob z místní komunity (např. místní občané po úrazu). Takové doplnění cílové skupiny přináší potřebu řešit (v lokalitě) poměrně rozdílné potřeby a požadavky osob různých cílových skupin. Řada služeb proto do budoucna uvažuje o menších domácnostech, které by lépe uspokojovaly právě potřeby osob s rozdílnými nepříznivými sociálními situacemi a s rozdílnými potřebami. Poskytovatelé reagují nebo zvažují reagovat také na požadavky regionů (např. zajištění služeb pro osoby s chronickým duševním onemocněním - v souvislosti s reformou psychiatrické péče). Rozhovory s poskytovateli transformovaných služeb rovněž ukázaly, že mnozí se chtějí zaměřovat na **rozvíjení procesů kvality**. Zmiňovali rozvíjení individuálního přístupu (*„individuální plánování jako kompas, který určuje další směr rozvoje“*) nebo zkvalitňování klíčových procesů (*jednání se zájemcem, uzavírání*

smlouvy, seznámení pracovníků s potřebami klienta atp.). Jeden z respondentů plánoval své síly soustředit do pokročilého rozvoje kvality řízení (např. *soudržnost a spolupráce managementu, decentralizace řízení, online řízení, kontrolní systém, evaluace, nástroje sebereflexe, hodnocení kvality života, rozvíjení kompetencí nižších vedoucích zaměstnanců*). V rozhovorech se objevily se náměty na inovace (*např. vytvoření pobytové sociální rehabilitace jako nástroje podpory pro některé nově přichozí klienty z ústavů nebo rodin, kteří potřebují zvláště intenzivní podporu při nácviku potřebných kompetencí*). S měnícími se potřebami klientů považují služby za důležité rozvíjet programy dobrovolnictví. Pro mnoho transformovaných služeb je důležitým a zároveň citlivým rozvojovým tématem **dostupnost potřebných návazných služeb v regionu**.

Rozhovory s poskytovateli, kteří prošli procesem transformace, naznačily, že transformace a deinstitucionalizace rozhodně není ukončený proces. Spíše právě naopak. Transformaci začíná pro sociální službu zcela nová etapa. Dialogem s poskytovateli, reflexí a facilitací této etapy, přinášením potřebných a správných výzev, můžeme i nyní podpořit mnoho důležitého a dobrého.

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

